

NOI, românii, despre EI, romii, în viziunea președintelui Băsescu

București, 21.12.2010

Centrul de Resurse Juridice dorește să atragă atenția asupra atitudinii în continuare discriminatorie cu privire la romii a președintelui României, Traian Băsescu.

În data de 14.12.2010, președintele Traian Băsescu a susținut o conferință de presă pe diferite teme.¹ În contextul interviului recent dat de președinte pentru Financial Times² în care președintele declarase că nu va fi de acord cu schimbarea denumirii de "rom" în "țigăni", un jurnalist i-a amintit președintelui că tot dânsul declarase că termenul de "rom" creează confuzie cu cel de "român". La acest lucru, președintele a răspuns: "Așa este, dar asta nu înseamnă că trebuie să schimbăm legea. După părerea mea, a schimba legea ar însemna că **noi ca națiune nu ne asumăm responsabilitatea pentru o minoritate pe care o avem**. Eu nu spun că a fost bine, în 91 sau în 92, când tot prin lege i s-a schimbat denumirea **minorității** de la "țigani" la "romi", dar a schimba acum, tot prin lege și tot fără să-i întrebăm, denumirea din rom în țigăni ar fi o probă de lașitate a **noastră**. Sunt cetățeni români, sunt o **minoritate** care trăiește aici și trebuie să **ne-o** asumăm în mod cinstit. Este responsabilitatea **noastră** primă, să **ne** asumăm **minoritățile**. Personal, am recomandat, și ieri, alianței să nu voteze o asemenea lege, care ar pune sub semnul întrebării nu numai moralitatea **noastră**, asumarea de către **noi** a unei **minorități** care trăiește în țara asta, dar ar fi un semnal de slăbiciune, pe care nu trebuie să-l dăm. **Ne** asumăm **minoritatea**, încercăm să facem ce trebuie."³

În primul rând, denumirea de rom nu a fost niciodată reglementată prin lege. Denumirea în sine a unui grup etnic nu poate face obiectul legiferării. Ideea de a închide în litera legii denumirea unei etnii vine în contradicție cu principiile Convenției Cadru pentru Protecția Minorităților Naționale la care România este parte. Conform Convenției, orice persoană care aparține unei minorități naționale are dreptul de a alege în mod liber de a fi tratată sau nu ca atare, și, prin urmare, de a se recunoaște sau nu în denumirea adoptată pentru a desemna minoritatea.⁴ Așadar, legiferarea în privința denumirii are ca efect tocmai încălcarea drepturilor celor asupra a căror denumire se legiferează.

În al doilea rând, președintele operează cu distincția clară între "noi" și "ei", acei "ei" care, deși sunt cetățeni români, n-ar face parte integrantă din "națiunea" care e chemată, prin urmare, să și-i asume. În acest context, afirmațiile din interviul recent dat pentru Financial Times sunt ilustrative pentru atributele negative pe care le-ar avea acești "ei" în viziunea președintelui: "Ne asumăm total responsabilitatea pentru cetățenii noștri, ceea ce înseamnă chiar și pentru romii care creează probleme prin Paris, sau Roma acum doi ani, sau în Finlanda. În același timp, considerăm că România a intrat în UE nu doar cu doctorii [săi], care sunt foarte apreciați în Franța, Italia, Germania, și UK. Nu doar cu oamenii [săi] de IT, care sunt atrași din România împreună cu doctorii. Am venit și cu o minoritate romă. Și am fi bucuroși dacă de fiecare dată când președintele Sarkozy trimite înapoi o persoană romă să trimită de asemenea și un doctor sau un specialist în IT."⁵ (traducerea noastră)

¹ Președinția României, Departamentul de Comunicare Publică, *Comunicat de presă: Conferință de presă a președintelui României, Traian Băsescu*, 14.12.2010, disponibil la: http://www.presidency.ro/?_RID=det&tb=date&id=12590&_PRID=lazi (accesat la 17.12.2010)

² Neil Buckley, "Interview transcript, Traian Băsescu, president of Romania" în *Financial Times*, 13.10.2010, disponibil la: <http://www.ft.com/cms/s/0/2f1b77e8-06e0-11e0-8c29-00144feabdc0.html#axzz18AcSid3k> (accesat la 17.10.2010)

³ Președinția României, Departamentul de Comunicare Publică, *Comunicat de presă: Conferință de presă a președintelui României, Traian Băsescu*, 14.12.2010, disponibil la: http://www.presidency.ro/?_RID=det&tb=date&id=12590&_PRID=lazi (accesat la 17.12.2010)

⁴ Vezi Consiliul Europei, Comitetul Consultativ al Convenției Cadru pentru Protecția Minorităților Naționale, *Avizul privind România*, Strasbourg, 6 aprilie 2001, paragraful 20, p. 7, disponibil la: http://www.coe.ro/carti%20web/Romania_OP_%282001%293_rom%20octombrie%202002.pdf (accesat la 17.10.2010)

⁵ "We totally assume the responsibility for our citizens, which means even for Roma that create problems around Paris, or Rome two years ago, or in Finland. At the same time we consider that Romania came into the EU not only with [its] doctors, who are very highly appreciated in France, Italy, Germany, and the UK. Not only with [its] IT people, who are drained from Romania, together with the

Președintele folosește de asemenea o distincție clară între pozitiv și negativ, între purtător de valoare pentru o societate și nepurtător de valoare pentru o societate, respectiv distincția dintre persoanele cu calificare înaltă, pe de o parte, și persoanele de etnie romă, de cealaltă parte. Astfel, înțelegem că președintele României ar fi bucuros dacă președintele Franței ar trimite și ceva de valoare, adică forța de muncă înalt calificată originară din România, pe lângă romii originari tot din România, despre care e clar, nu-i așa, că reprezintă o problemă.

O astfel de distincție, dincolo un nou afront adus demnității romilor, are un maxim potențial de a legitima sentimentele negative față de romii din România în contextul în care, după cum arată ultimul sondaj comandat de Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, ”prejudecățile și intoleranța față de populația de romi și minoritățile sexuale au cotele cele mai ridicate comparativ cu celelalte grupuri minoritare.”⁶ Astfel de categorizări și stabiliri de opoziții clare, în cheie identitară negativă sau pozitivă, la nivelul mesajului dat de pe cea mai înaltă poziție în stat, reclamă paralele de maximă gravitate cu istoria celui de-al doilea război mondial, mai precis cu premisele care au dus la ororile Holocaustului.

Nu în ultimul rând, ne întrebăm, retoric probabil, când va mai folosi Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării instituția autosesizării pentru a sancționa un astfel de discurs discriminator venit de la cel mai înalt nivel în stat, și cu o frecvență greu de imaginat pentru oricare alt stat, cu atât mai puțin pentru un stat membru al Uniunii Europene? Când își va îndeplini CNCD rolul de instituție cu un rol crucial pentru apărarea drepturilor omului și demnității umane într-o societate aflată, încă, în drumul spre democrație, și va acționa ferm acolo unde discriminarea, atunci când apare, are maximul potențial negativ, caci se propagă și legitimează de la cel mai înalt nivel?

Persoană de contact:

Delia Niță, Manager Program Antidiscriminare, 0729120383 sau 0728033480

doctors. We came in with a Roma minority. And we would be happy if each time President Sarkozy sent back a Roma person he would also send a doctor or an IT specialist” Neil Buckley, “Interview transcript, Traian Băsescu, president of Romania” în *Financial Times*, 13.10.2010, disponibil la: <http://www.ft.com/cms/s/0/2f1b77e8-06e0-11e0-8c29-00144feabdc0.html#axzz18AcSid3k> (accesat la 17.10.2010)

⁶ Totem Communication pentru Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, *Fenomenul Discriminării în România, Raport sintetic*, București, 2010, p. 15, disponibil la: <http://www.cncd.org.ro/noutati/Comunicate-de-presa/Rezultatele-sondajului-de-opinie-Fenomenul-discriminarii-in-Romania-in-anul-2010-100/> (accesat la 17.12.2010)